

Список використаних джерел:

1. Акментина О.Г. Правове регулювання відносин у сфері довкілля в Європейському союзі та в Україні / О.Г. Акментина, І.М. Андрущенко, О.Ю. Биченко та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 580 с.
2. Галушкіна Т.П. Економіка природокористування. / Т.П. Галушкіна. – Харків: Бурун Книга, 2009. – 480 с.
3. Герасимчук З.В. Трансформація інституціонального механізму природокористування в умовах глобалізації: екологічні імперативи та системні суперечності: [монографія] / З.В. Герасимчук, І.М. Вахович, В.А. Голян, А.О. Олексюк. – Луцьк: «Надстир'я», 2006. – 228 с.
4. Кашенко О.Л. Екологічна сутність економічних категорій / О.Л. Кашенко. – Суми: «Довкілля», 2001. – 132 с.
5. Микієвич М.М. Європейське право навколишнього середовища: [навч. посіб.] / М.М. Микієвич, Н.І. Андрусевич, Т.О. Будякова. – Львів, 2004. – 256 с.
6. Новицький В.Є. Економічні ресурси цивілізаційного розвитку / Валерій Євгенович Новицький. – К.: НАУ, 2004. – 268 с.
7. Хвесик М.А. Інституціональна модель природокористування в умовах глобальних викликів / М.А. Хвесик, В.А. Голян. – К.: Кондор, 2007. – 480 с.

УДК 339.7 (045)

ДУДЧАК В.І.,

Інститут міжнародних відносин НАУ,
кафедра міжнародного права, к.е.н., доц.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ ДЛЯ РОЗРАХУНКІВ МІЖ ДЕРЖАВАМИ – ГАРАНТІЯ СТАБІЛЬНОСТІ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Анотація. В статті пропонується механізм реформування існуючої системи міжнародних розрахунків і запровадження замість національних вільноконвертованих валют, інтернаціональної розрахункової валюти для забезпечення розрахунків між державами. Запропонована назва інтернаціональної розрахункової валюти – «Гео» і назва 1/100 частини цієї валюти – «конті».

Ключові слова: система міжнародних розрахунків, вільноконвертована валюта, інтернаціональна розрахункова валюта Гео, конті.

Annotation. The mechanism of reforming the existing system of international payments and the introduction of international settlement currency for the providing transaction between the countries, rather than freely convertible national currency, are proposed in the article. The name of the international settlement currency – "Geo" and the title of 1/100 of this currency – "Conti" are proposed too.

Keywords: system of international settlements, freely convertible currency, international settlement currency Geo, Conti.

Незаперечним фактором є те, що зовнішньоекономічні відносини (ЗЕВ) є потужним фактором підвищення ефективності національної економіки. Через механізм ЗЕВ економіка окремої держави отримує необхідні їй матеріали, сировину, обладнання і експортує власну продукцію та сировину. Як відомо, розрахунок за експортно-імпортні операції між державами здійснюється так званою вільноконвертованою валютою. Основною такою валютою для міжнародних розрахунків в усьому світі є долар США.

В результаті цілого ряду факторів, долар США перетворився фактично в єдину і як мінімум, головну валюту міжнародних розрахунків на протязі вже майже шести десятиліть. Не аналізуючи різні фактори, які забезпечують національній валюті окремої держави статус вільноконвертованої валюти, акцентуємо увагу на такій ознаці долара США як його національна належність. Підкреслимо, що серед всіх валют світу на долю долара США припадає абсолютно переважна частка міжнародних розрахунків. І це означає, що переважна кількість країн світу для розрахунку за свої експортно-імпортні операції не може використовувати свою національну валюту, а тільки вільноконвертовану, головним чином долар США, тобто **національну** валюту Сполучених Штатів Америки.

Той факт, що основною світовою валютою у сфері міжнародних розрахунків є **національна** валюта США надає цій країні фантастичні переваги перед всіма іншими країнами світу. Варто звернути увагу на тривіальні речі, які немов би за якоюсь надзвичайно владною вказівкою замовчуються, не обговорюються, ігноруються у науковому і владному середовищі – це **переваги**, які отримує країна, національна валюта якої отримує статус вільноконвертованої і використовується у сфері розрахунків між державами. Наприклад, якщо в країні з'являється будь-який закордонний товар, то це означає, що він пересік кордон цієї держави і опинився на її території. В той же час це означає, що в зворотному напрямі з цієї країни повинна через її кордон піти валюта, але не національна (якщо вона не вільноконвертована), а тільки вільноконвертована і такою переважно і є **національна** валюта США. Тобто, якщо певна держава потребує будь-якого імпорту (товарів, послуг) вона повинна мати у своєму розпорядженні національну валюту США, їхній долар. Звідси і факт накопичення практично кожною державою світу вільноконвертованих валют, серед яких лєвова частка припадає на долар

США. А більшість держав світу взагалі використовують долар США чи не більш широко ніж національну валюту. Адже навряд чи комусь із громадян України не відомо, що ціна товарів в умовних одиницях означає ціну в доларах США. А хіба громадяни України не зберігають свої заощадження в різних банках в іноземній валюті – доларах США? Все це свідчить, що США вимушені своєю національною валютою обслуговувати не тільки національну економіку, громадян своєї країни, але й багато інших країн світу. Але ж цей факт свідчить, що США повинні робити емісію своєї національної валюти не тільки для самих США в обсягах, необхідних для себе, але й для інших країн. І чи не тому практично всі інші країни світу контролюють і обмежують вивезення доларів США із країни, і тільки США контролюють і обмежують ввезення своєї ж національної валюти на свою територію. І це зрозуміло, бо якщо б всі долари, які були надруковані в США і відправлені за кордон, повернулись на територію США, то це означало б фантастичну інфляцію у цій країні і економічну катастрофу.

Звернемо увагу ще на наступний аспект. Якщо долар США з'явився у бід-якій країні, то його ніхто нікому не дарує, не віддає задарма. Це означає, що на суму доларів США, які зосередились в певній країні, відповідно до світових цін з цієї країни за кордон пішли матеріальні національні цінності. І виникає цікава ситуація в світі, в світовій економіці: майже всі держави виготовляють матеріальні цінності і експортують свої національні цінності за кордон, а США в цей час виготовляють гроші, свою національну валюту – долар, за допомогою якого наче надпотужним пирососом висмоктують з інших країн матеріальні і національні цінності. А що це саме так – свідчать факти, статистика світової економіки: Сполучені Штати Америки виробляють 20% світового ВВП, але споживають 40% світового обсягу споживання! Красномовні цифри.

Крім вищезазначених фактів необхідно також звернути увагу і на механізм експорту, механізм розповсюдження по всій планеті економічних криз завдяки використанню державами світу національної валюти США.

Навіть згаданих фактів досить для того, щоб зробити певні висновки. І першим таким висновком стає необхідність відмови від застосування **національної** валюти будь-якої держави як засобу міжнародних розрахунків. Це означає, що країни світу, якщо вони хочуть рівноправних міжнародних відносин, повинні докорінно реформувати систему міжнародних розрахунків, виключивши із практики всесвітнього застосування **будь-яку національну валюту**. І це, перш за все, стосується долара США.

Виникає проблема: яким чином реформувати систему міжнародних розрахунків, що саме повинно бути змінено у цій системі?

Таким чином, для здійснення реформування системи міжнародних розрахунків може бути розроблено і запроваджуватись дві програми: програма мінімум і програма максимум.

Програма мінімум.

На даному етапі функціонування існуючої системи міжнародних розрахунків утворюються союзи, групи держав, які в торгівлі між собою використовують національну валюту однієї із країн союзу (групи) або на рівноправній основі використовуються валюти декількох чи всіх країн даного співтовариства.

Зрозуміло, що у цьому випадку виникає проблема запровадження реального взаємного курсу цих валют. Справа не зовсім проста, але має рішення.

Виникнення таких по суті валютних союзів, яким, до речі, є і ЄС, де функціонує спільна валюта «євро», поступово зменшує сферу застосування долара США. Це з одного боку зменшує негативний вплив на всі країни, які у своїх зовнішньоторговельних розрахунках використовують долар США, значно гальмується розповсюдження та експорт економічних криз з економіки США до інших країн. З іншого боку, це зменшує безпрецедентну багаторічну вигоду США від застосування своєї національної валюти у якості засобу міжнародних розрахунків. Все це в кінцевому підсумку призведе до того, що США змушені будуть жити за рахунок своїх власних національних ресурсів без дармового використання ресурсів інших країн. Цей факт зовсім не означає крах економіки США. В той же час це значно обмежить можливості впливу США на розвиток ситуації у світі на свою користь. При цьому необхідно зауважити, що за останні десятиріччя США за свої не забезпечені національними ресурсами долари встигли привласнити матеріальні цінності інших країн на багато триліонів доларів. В цьому вже є велика перевага США перед іншими країнами навіть за умов, що надалі вони не зможуть за безцінь використовувати ресурси інших країн.

А що стосується валютних резервів у доларах різних країн світу, то вони у будь-який момент можуть перетворитись у прості папірці, які абсолютно нічого не коштують. Такі міркування, що спираються на реальні факти, примушують багато країн світу, і перш за все таку нову ще досить аморфну, але швидко набираючу вплив і авторитет у світі організацію як БРІК (Бразилія, Росія, Індія, Китай), форсувати створення системи взаємних розрахунків на базі якоїсь національної валюти, або, що реальніше, шляхом рівноправного використання всіх національних валют співтовариства.

Програма максимум.

Радикальна і одночасно дійсно реальна реформа системи міжнародних розрахунків, яка б забезпечувала справедливу рівність, суверенність всіх країн світу, може бути створена лише на базі інтернаціональної розрахункової валюти, яку не можна підробити і яку не можливо використати як засіб корупції. Це означає, що інтернаціональна валюта може і повинна існувати тільки як інструмент забезпечення оплати експортно-імпортних операцій безготівково, через банківські рахунки. Такої валюти у вигляді монет чи паперових грошей не повинно бути. Вона виникає тільки в процесі експортно-імпортних операцій. Для функціонування такої системи міжнародних розрахунків необхідно створити спеціальну банківську установу, наприклад

Міжнародний банк експортно-імпорتنих розрахунків (МБЕІР) зацікавлених країн. Не виключено, що країни БРІК могли б піти цим шляхом. А згодом до цієї системи приєдналися би і інші країни.

У цьому банку (МБЕІР) кожній зацікавленій країні відкривається рахунок. Розрахунки ведуться тільки в інтернаціональній валюті. Цій валюті можна дати ім'я «Гео», тобто «Земля», оскільки це міжнаціональна валюта. Можливо, 1/100 цієї одиниці мала б назву «конті», від слова континенти як складові планети. Звичайно, в одній цій роботі неможливо описати всі, навіть найважливіші, характеристики та механізм створення і функціонування інтернаціональної валюти. Можна тільки зауважити, що ця задача має рішення і у вирішенні цієї проблеми можуть взяти участь всі зацікавлені. І однією з найголовніших проблем перш за все стає проблема визначення ціни 1 Гео як одиниці інтернаціональної валюти. І одним із варіантів вирішення даної проблеми може бути наділення 1 Гео вмістом золота вагою, наприклад, в 1 грам. І через цей вміст золота в 1 Гео визначати курс. Гео по відношенню до провідних валют світу (до 10 найвпливовіших, чи до 5 з них, чи до 3-х, 2-х або 1 долара США) через ціну золота на світовому ринку золота. А щоб ціна золота у світі була найбільш реальною, необхідно створити конкурентні умови, тобто нові ринки золота у світі, зокрема, наприклад, ринок золота країн-членів БРІК. Таким чином визначається ціна в одиницях Гео будь-якого товару, який має ціну будь-якої провідної валюти.

І у такому випадку, наприклад, коли Росія експортує до Китаю нафту на суму 1 млн. Гео, на рахунок Росії в МБЕІР з'являється плюс 1 млн. Гео, а на рахунок Китаю мінус 1 млн. Гео. Якщо Росія купує у Бразилії каву на суму 0,3 млн. Гео, то з рахунку Росії списується 0,3 млн. Гео, і там залишається тільки плюс 0,7 млн. Гео, а на рахунок Бразилії з'являється плюс 0,3 млн. Гео. Найважливіша перевага такої системи міжнародних розрахунків полягає в тому, що всі держави світу в однаковій мірі обмінюють свої товари на іноземні, обмінюють результати праці своїх співвітчизників на такі ж результати праці громадян інших країн. По суті, між державами відбувається рівноправний обмін витратами праці, а не обмін матеріальних цінностей (витрат праці) на розмальовані папірці, якими по суті і є долари США.

Така система виключає можливість експлуатації одними країнами інших країн, бо за отриманий імпорتنий товар кожна країна повинна віддати тільки товар вітчизняного виробництва.

Така система виключає експорт економічних криз у світі, що є незаперечним аргументом за нову систему міжнародних розрахунків на базі створення інтернаціональної валюти Гео і проти існуючої системи на основі вільноконвертованої валюти, перш за все долара США.

Адже ще з економічної теорії відомо, що причиною економічних криз є перевиробництво. Перевиробництво товарів веде до консервації фінансових і інших витрат, що обумовлює зменшення і навіть зупинку виробництва, різке збільшення безробіття, зменшення заробітків що в свою чергу веде до зменшення попиту. Потім виникає дефіцит як стимул виробництва і починається новий цикл.

Але в останні десятиріччя з'явився новий, непомітний раніше фактор прискорення економічних криз у світі, значного підвищення руйнівної сили цих криз. Цей фактор – теж саме перевиробництво, але перевиробництво вже грошей, перевиробництво основної вільноконвертованої валюти – долара США. Далі людство не може миритися з таким становищем. Воно або залишиться приреченим на обслуговування національних інтересів США, або знайде сили для хірургічного втручання з метою лікування системи міжнародних розрахунків, що буде на користь всім, у тому числі і громадянам США.

УДК 339.137.2

ЗАДУВАЙЛО Л.М.,

Черкаський державний технологічний університет, к.е.н.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕМЕРДЖЕНТНИХ ЕКОНОМІК СВІТУ

Анотація: проаналізовано тенденції розвитку емерджентних економік світу – країн групи БРІК, окреслено їх спільні та відмінні риси, оцінено рівень інноваційності, запропоновано напрями посилення міжнародної конкурентоспроможності країн БРІК.

Ключові слова: країни БРІК, емерджентна економіка, конкуренто-спроможність країни, інноваційність.

Annotation: the main tendencies of the development of emerging economies – BRIC countries – are analyzed, their common and different features, the level of innovativeness are pointed out, and ways for increasing of competitiveness of BRIC countries are suggested.

Key words: BRIC countries, emerging economy, country's competitiveness, innovativeness.

Актуальність проблеми. Глобальна економіка та система міжнародних відносин зазнають на сучасному етапі суттєвих змін. Це пов'язано, передусім, з появою нових потужних гравців на світовій арені, масштабними структурними змінами, фінансовою нестабільністю, створенням нової архітектури політико-економічних зв'язків тощо. У всіх цих змінах важливу роль починають відігравати найбільші емерджентні економіки світу – так звані країни групи БРІК. Тому дослідження чинників, які визначають рівень міжнародної